СРЕДНО УЧИЛИЩЕ “НАЙДЕН ГЕРОВ”
гр. Пловдив 4006 ул. „Кемера” №27, тел.032/632016,
e-mail: schoolbox@naidengerov-pd.org

Утвърдил: /П/
Димитринка Вакрилова
Директор

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА АГРЕСИЯТА, НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ И СЪПЪТСТВАЩИТЕ Я ДОКУМЕНТИ:

Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците; План за работата на Училищния координационен съвет за справяне с тормоза в училище; Дейности за подкрепа на деца и ученици - жертви на агресия

УЧЕБНА 2026 /2027 ГОДИНА

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет от 14.09.2026 г. и утвърдена със Заповед № РД-10-2808/14.09.2026 г. на директора на СУ “Найден Геров“- Пловдив

Насилието в училище е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психическото здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършва.

1.Основни понятия. Дефиниции

1.1 Превенции

Според българския тълковен речник понятието „превенция“ означава предпазване, предупреждение, предварително вземане на мерки за нещо.

1.2 Агресия

Българският автор Хр. Попов в своята книга „Човешката агресия” определя агресията като всяка форма на поведение, възнамеряващо да нарани някого физически или психически (Попов: 200, 24). В сферата на поведенческата психология се отбелязва, че много хора квалифицират едно поведение като агресия тогава, когато не е част от дадена социална роля. В психологията на човека се приема, че терминът „агресия” произлиза от латински език - нападам, пристъпвам или прокарвам със сила своята гледна точка; атакуване на другия човек. Понятието „агресивност” е социално качество на личността и означава нападателност, използване на сила с цел да се нанесат определени беди. В широк смисъл това е всяко експанзивно, упражняващо принуда върху обекта или друго лице поведение, водещо до увреждания при недостатъчна защита. Понятието „агресивност” може да се разглежда както в тесен, така и в широк смисъл.

1.3 Насилие е всяка постъпка, чрез която един човек може да навреди на друг човек чрез прилагане на физическа сила върху него. Насилието е един от възможните резултати на агресивното поведение на личност, което предизвиква физическо, психическо или емоционално страдание, може да се нарече насилие.

1.4 Тормозът от връстниците в училище е особена форма на враждебна и злонамерена агресия, извършвана с цел причиняване на физическо или психическо страдание. Тази агресия се осъществя многократно, систематично, за продължителен период от време и от един ученик (група ученици) върху друг ученик от позицията на злоупотреба със сила (Калчев, П. „Тормоза от връстниците в училище. Метод за оценка. София, 2015).

2. Класификации на агресията

- Извън нормативна агресия (без правила)
- Инициативна агресия (по инициатива на агресора)
- Отбранителна агресия (при неизбежна самоотбрана)
- Моторна агресия (физическа- чрез моторно Действие)
- Психическа агресия (насочена към психиката на Другите хора)
- Реална агресия (в обективната Действителност)
- Въображаема агресия (в съзнанието на агресора)
- Временна (епизодична) агресия
- Постоянна (продължителна) агресия
- Вербална агресия (чрез речево поведение)
- Експресивна агресия (чрез изразително невербално поведение) - Вътрешна агресия (към собствената личност — автоагресия) - Външна агресия (насочена към Другите) - Направлявана агресия (предварително планирано отмъщение)
- Стихийна агресия (внезапно възникнал гняв)
- Индивидуална агресия (насочена е срещу един човек или обект или е извършена само от един човек)
- Масова агресия (насочена е повече срещу един човек или обект или е осъществена повече от един човек)

3. Педагогически правила за придобиване на професионални умения от учителите за превенция на човешката агресия.

Видният представител на психологията на развитието К. Фишър приема, че всяко придобито умение е микроразвитие, а всеки негов следващ етап — макроразвитие.
Професионалните умения на учителите в педагогическия процес се придобиват и превръщат едно в друго чрез прилагането на пет трансформационни правила, които представляват отворена система и може да се допълват след откриването на нови такива правила.

Кои са тези пет трансформационни правила?

-„Заместване” — умение, придобито за изпълнение на определена задача, се принася към решаването на нова подобна задача.

-„Фокусиране” — тази трансформация на умението е свързана с обединяващия ефект на вниманието.

-„Съединяване” — това е най- важната трансформация в развитието на умението, при която две отделни умения се съединяват по такъв начин, че съставят едно ново умение.

-Диференциация” — при тази трансформация множеството, овладяно чрез дадено умение, се разделя на подмножества, а на всяко ново подмножество се реагира по специфичен начин и така възникват някои нови умения.

-„Взаимна координация“ на това най-високо равнище на трансформация се постига оптимално съчетаване на отделни умения, при което те се обединяват и придобиват ново системно качество. В това системно качество те вече се проявяват като единно умение.

За правилното разбиране на човешкото агресивно поведение следва да се използва интердисциплинарен подход. Анализа на различни научни направления показва, че отделните автори обясняват по различен начин ефекта от влиянието на вътрешните фактори върху агресивността като явление. „Нормалното” човешко агресивно поведение е детерминирано от съчетанието на биологични, генетични и психологически фактори. Ситуацията като конкретно въздействащ фактор върху агресивното поведение и нейното прогнозиране са обект на социалните науки и криминологията докато анализирането на качествата на ЛИЧНОСТТА е обект на психологията и психиатрията.

Успешното добро познаване на теорията и практиката на социалното, педагогическото и психологическото взаимодействие между хората. Също така е необходимо педагогическите специалисти много добре да се запознаят с нормативната база на превенция на агресията при подрастващите, която включва Конвенцията на ООН за правата на детето, Семейния кодекс и Закона за закрила на детето.

4. Цели на програмата

Намаляване на проявите на агресия, насилие и тормоз в училище и изграждане на общо училищна политика за справяне с проблема.

Оказване на пълно съдействие на органите по закрила на деца, които се намират в кризисна ситуация или са жертва на агресивно поведение, насилие, тормоз и други негативни явления в училище.

5. Основни задачи

- ✓ Повишаване на информираността и уменията на учениците за разпознаване и справяне с различни видове агресия, насилие и тормоз и стимулиране на активното им участие за противодействие на тези явления в училище.
- ✓ Организиране на разнообразни извънкласни форми за превенция на агресията.

- ✓ Създаване на екип от медиатори предварително добре подготвени ученици за разрешаване на междуличностни конфликти, за взаимно подкрепа и противодействие на агресията.

6. Дейностите на ниво ученик-ученик, ученик - учител

6.1. Създаване на механизъм за разкриване на случаи на агресия и насилие в класната стая.

Срок : постоянен
Отговорник: кл. ръководител

6.2. Провеждане на часове на класа за обсъждане на проблемите на агресията в класната стая.

Срок : постоянен
Отговорник: кл. ръководител

6.3. Организиране на срещи с представители на различни институции - ИДПС, СР от отдел „Закрила на детето", МКБППМН и други в часове на класа.

Срок : постоянен

6.4. Оформяне на специален кът в класната стая с информация за учениците от училищните документи — права и задължения на ученика, наказания, правила на поведение в класната стая.

Срок : ноември 2026
Отговорник: кл. ръководител

6.5. Провеждане на беседи от екипи на ученици по класове за превенция за агресията и насилието в училище.

Срок : постоянен
Отговорник: пед. съветник/психолог

7. Дейности на ниво училищна общност

7.1. Провеждане на беседи/дискусии на теми свързани с решаване на конфликти и превенция на агресия.

Срок : постоянен
Отговорник: пед. съветник/психолог

7.2. Организиране на инициативи, свързани с превенция на насилието.

Срок : постоянен
Отговорник: пед. съветник/психолог

7.3. Запознаване на учителите с координационния механизъм за взаимодействие при работа по случай на Деки, жертви на насилие или в риск на насилие и подаване на информация

в управленията на МВР и Дирекция „Социално подпомагане” — Отдел „Закрила на детето” ,за всички случаи на деца - обект на насилие в семейството и училище.

Срок : октомври 2026
Отговорник: Председател на комисията

8. Педагогическо взаимодействие в системата — училище — семейство

8.1.Разпространение на информация за ролята на семейството за предпазване на децата от агресия.

Срок : постоянен
Отговорник: кл. ръководители

8.2.Дискусии с родителите по време на родителските срещи за причините на прояви на насилие и последиците върху личността.

Срок : през годината
Отговорник: кл. ръководители

8.3.Запознаване на родителите с Координационния механизъм за взаимодействие при работа по случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, на първата родителска среща в училище.

Срок : октомври 2026
Отговорник: кл. ръководители

Програмата с дейности за превенция на агресията, насилието и тормоза в училище обхваща периода 2025/2026 година.

Програмата представлява отворена система и може да се допълва и актуализира в зависимост от възникналите конкретни обстоятелства и постигнатите резултати.

Комисия за превенция на агресията, насилието и тормоза в училище, в състав:

Председател :
Маргарита Михайлова – психолог

Членове:
1.Калия Арванитова- ресурсен учител
2. Анелия Каишева – ресурсен учител
3. Боряна Механджийска – учител
4. Боян Кандев –учител